

OGORČENI PROTESTI VSEGA JUGOSLOVANSKEGA LJUDSTVA

Vsako popuščanje pred pohlepom italijanskih iredentistov krepki in vzpodbuja njihove nenasitne zahteve

Tajna diplomacija je na delu; v Londonu se pripravljajo nekateri angleški in ameriški diplomati, da skupaj s svojimi italijanskimi kolegi nadaljujejo začeto konferenco za »rešitev« tržaškega vprašanja, ali pravilneje — za prepustitev Trsta Italiji. Danes še ne vemo, kaj vse so ti gospodje govorili, jasno pa nam je, da se za zaprtimi vrati snuje nekaj proti nam, proti Jugoslaviji in njenim narodom, kajti drugače ne moremo — in tudi ni mogoče — oceniti iskanje načina, kako naj se najde spreten način, da bi se Italija »neopazno« še bolj infiltrirala v Trstu kot do sedaj.

Vsa Jugoslavija instinktivno čuti, da se v Londonu pletejo »sporazumi« v njeno škodo, v škodo našega življa v Trstu. Proti temu spletkarjenju se je danes dvignila kot en mož vsa Jugoslavija: demonstracije v Beogradu so našle odmev v Zagrebu in Ljubljani, v Splitu in na Reki, v Pulju in Kopru, v vseh naših mestih in seveda tudi v samem Trstu. Tržaški Slovenci so v Bazovici povedali dovolj glasno in jasno, kaj hočejo in česa nočejo nikoli več! Pod Italijo nikoli več!

Od Triglav do Vardarja, od Jadrana do banaških ravnin se razlega danes in sam krik gneva in protesta: vsa Jugoslavija se je oglasila. Ta glas ljudi, ki so toliko pretrpeli pod fašizmom in ki danes vsi osumljeno gledajo, kako se na novo poraja tisto, kar bi se zdavnaj moralo biti pokončano, in da dobivajo italijanski zagrizeni šovinisti in iredentisti celo podporo v demokratičnih prestolnicah, kot sta London in Washington — ta glas bi morali slišati pošteno in demokratično ljudje po vsem svetu!

Zakaj terjajo zopet prav od nas novih žrtev? Zakaj dopuščajo, da laški pohlep imperializem zopet grabi po naši zemlji? Vprašujemo: »V čigavem interesu se diplomati sestajajo, da bi krojili usodo Trsta, kakor želi gospod De Gasperi?« Konferenca v Londonu z vso svojo »tajnstvenostjo« je anahronizem, je prilivanje olja na iredentistično-fašistično mržnjo, je potuha italijanskemu imperializmu. Če je pri zahodnih državnikih še kaj poštenosti in politične logike, potem naj nadaljevanje te tajne konference odpovedo, italijanske spletkarje pa naj pošljejo tja, kamor spadajo!

Nad 50.000 demonstrantov v Ljubljani

Prebivalci Šiške in delavci Titovih zavodov — »Litostroj« so večeraj popoldne na velikem protestnem zborovanju povedali, kaj mislijo o londonskih mešetarijah z našo zemljo.

Sindikalni funkcionar tov. France Borštnik je dejal: »Nam se zdi naravnost nerazumljivo, da v Italiji in ostalem zahodnem svetu pozabljajo razni fašistični elementi, da s Titovo Jugoslavijo ni mogoče sklepati versajškega miru in da nam je odpor proti fašistični drhali rodil nove ljudi — partizane, ki so in bodo jamstvo vseh pridobitev narodno osvobodilne vojne. Zatiiranje slovenskega življa v Benetiji in Trstu čutimo vsi Jugoslovani enako. Zato smo dolžni povedati jasno: Jugoslavija oziroma Trst, naše ljudstvo in naše pravice niso in ne bodo nagrada za vstop Italije v Atlantski pakt! (Burno odobravanje.) To naj dobro vedo tisti zavezniki, s katerimi je Titova Jugoslavija prešla največ krvi v zadnji svetovni vojni. Če danes pakirajo in popuščajo nekdanjemu našemu skupnemu sovražniku, je to le njihova slabost in ne naša. Govore, da se naši narodi brez potrebe razburjajo. Toda če je hočejo dati fašističnim zločincem nagrade za medsebojne kompromisne spletke, naj te nagrade plačujejo s svojo zemljo in s svojimi interesi, z našo prelito krvjo, z našo zemljo in ljudstvom pa ne bo nihče trgoval! (Dolgotrajno pritrdjevanje in

vzkliki: »Mi ne damo Trsta, naša Armija je čvrsta!«) Trst bomo branili, če treba tudi z orožjem in našimi življenji, pa če bo zahodnim demokratom to prav ali ne! Segamo pa v roke vsem delovnim ljudem v Italiji, garibaldincem in vsem, ki so za prave in demokratične odnose med državami.

V resoluciji, ki so jo poslali s tega protestnega zborovanja predstavnikom vlad Velike Britanije in Združenih držav v London, odgovarja delovno ljudstvo Ljubljane jasno in kratko:

»Edino, kar morete storiti na londonski konferenci, je to, da zavaruje interese Trsta in Tržčanov vseh narodnosti pred novo okupacijo in masevanjem krvi željne fašistične drhali.«

Centralnemu komiteju KJPJ in KPS pa so poslali resolucijo z naslednjim vsebino:

»Naši bratje in sestre, očetje in matere in mi vsi se nismo borili in krvaveli za to, da bi bili danes mirni in ravnodušni opazovalci pri mešetarnju za Trst, ki so ga sedaj organizirali v Londonu. Naj ve vse svet, da nismo narod strahopetecv in hlapevcv, temveč narod borcev in svobodnjakov, ki si znajo sami priboriti svoje pravice! Kakor smo sledili pozivu na upor pred enajstimi leti, tako bomo sledili pozivu na odpor vedno, kadar bo treba braniti naše brate in sestre in naše pravice!«

Ali imajo slabo vest, ker sklepajo za zaprtimi vrati?

Malo pred 5. uro so se začele na Kongresnem trgu in pred univerzo zbirati goste množice študentov, dijakov, delavcev in nameščencev, da bi ponovno pokazale vsem svetu, kako trdni in enotni so vsi jugoslovanski narodi v svojem stališču do Trsta. Pred več kot 20.000 ljudmi je prvi spregovoril tov. Boris Mikš, član sekretariata Zveze študentov, ki je dejal med drugim: »V Londonu se nekaj dni mešetarijo in sklepajo o tem, kako in kakšne koncesije naj dajo bivšim italijanskim fašistom. S te konference se ne sliši nobena beseda in nobeno sporočilo. Ali imajo morda londonski diplomati slabo vest, ko sklepajo za zaprtimi vrati in skrivaj o usodi sestavnega dela naše zemlje?«

Za predstavnikom študentske mladine je spregovoril univerzitetni profesor in ljudski poslanec Anton Melik, ki je v kratkem opisal vso težko zgodovino Trsta in našega Primorja ter podaril: »Če morajo velesile širine sveta druga za drugo opuščati svojo imperialistično politiko, prav gotovo ne bomo pustili, da bi se uresničile imperialistične težnje Italije v srcu Evrope, in to proti nam, ki smo zaradi nje največ trpeli in ki smo bili med tistimi, ki so največ prispevali k porazu italijanskega fašizma.«

Po govoru univ. prof. Melika sta bili predlagani dve resoluciji, in sicer veleposlaništvu ZDA in veleposlaništvu Velike Britanije v Beogradu. V resolucijah je bilo med ostalim rečeno: »Strnjeni stojimo za našo vlado in maršalom Titom, ki je izrazil voljo nas vseh, ko je dejal, da ne more biti rešitve tržaškega vprašanja brez sodelovanja Jugoslavije. Brez Jugoslavije sklepati o Trstu se pravi, dajati podporo vojnemu hujskačemu in metati polena pod noge vsem demokratičnim silam sveta, podpirati zahteve ekspanzionističnih krogov Italije in tako zasekati novo rano v naše narodno telo, pomeni, ustvarjati nove sporne točke in nova žarišča vojne nevarnosti v svetu.«

na velikem prostoru pred reševalno postajo. Zbralo se je okrog 3000 ljudi, članov delovnih kolektivov tovarn Sektarnus, Kemične, Pletenine, Klajna, Kolinske, uslužbencev ljubljanske bolnišnice in drugih prebivalcev. Prihajali so z zastavami in z glasnimi vzkliki izražali svoj ogorčen protest. Zahtevali so, naj v Londonu te dni prenehajo mešetariti na naš račun, zahtevali, naj prenehajo krivično konferenco, ki je sramota in grob napad na vse naše žrtve, ki smo jih med vojno skupno z zahodnimi zavezniki dali za svobodo.

Zbrani množici je prvi spregovoril ljudski poslanec Andrej Humer, za njim pa namestnik zveznega poslanca tovariša Kardelja v rajonu Moste Ljuz Ocep. V govorih sta med drugim dejala, da ne bomo nikoli dovolili trgati delov z našega narodnega telesa in ne barantati z našo usodo in usodo naših bratov zunaj meja. Tisti, ki nam hočejo povzročiti novo krivico, naj dajo italijanskemu pohlepu v žrelo svoje, ne pa naše, naj dajejo obljube na svoj, ne pa na naš račun. Mi se bomo sami sporazumeli o usodi Trsta, a samo z italijanskim delovnim ljudstvom, z italijanskimi partizani, ki so se in se borijo proti fašizmu.

Kakor drugi deli Ljubljane so se večeraj popoldne tudi prebivalci rajona IV., zbrali na posebnem protestnem zborovanju na prostranem dvorišču Tobačne tovarne. Velik del zborovalnega prostora so zasedli delavci same Tobačne tovarne. V velikem številu so se jim pridružili uslužbenci poštne direkcije kakor tudi drugo prebivalstvo z Viča, Tržaške ceste in njene okolice. Zbralo se je več tisoč ljudi, ki so prepevali partizanske pesmi, demonstrirali, vzklikali Trstu, Gorici, našim zaslužnim bratom, se razburjali nad londonskim mešetarnjem in dvoličnostjo zahodnih zaveznikov.

Ob splošnem navdušenju je spregovoril narodni poslanec tov. Tomo Brejc, ki so ga zborovalci pogosto pre-

kinjali z vzklikanjem Trstu in našim bratom onstran meja. Tov. Brejc je med drugim dejal:

Dogodki zadnjih dni, predvsem pa konferenca v Londonu, ki se razvija za zaprtimi vrati, na kateri se razpravlja o vprašanju Trsta, ne da bi mi sodelovali, nas silijo, da ponovno demonstriramo in glasno zahtevamo naše pravice, da povemo vsemu svetu, da od teh s krvjo pridobljenih pravic nikdar ne bomo odstopili. Kadar nekdo razpravlja za zaprtimi vrati, ko se ve, da gre za važna politična vprašanja, nima mirne vesti in tudi ne poštenih namenov. Imamo zato vtis, da se v Londonu zopet nekaj mešetari, kakor se je leta 1915., ko je velik del našega ozemlja Londonski pakt prodal italijanskemu imperializmu.

»Nikoli nas ne boste prisilili, je končal svoj govor tov. Brejc, »da bi pristali na kakršni koli sklep v Londonu, ki bi kršil naše narodne pravice. Borili se bomo, kakor smo se borili v preteklosti in se zavedamo, da so z nami vsi svobodoljubni in napredni ljudje vsega sveta.«

Za tov. Brejcem je kratko spregovoril še ljudski poslanec Albin Kovač, ki je poudaril, da danes v naši državi niso več stare razmere, ob katerih je lahko italijanski fašizem počenjal z našim ljudstvom, kar je hotel. Naše delovno ljudstvo se bo odločno borilo za svobodo naših ljudi in nikakor ne more dopustiti, da bi bil Trst nagrada Italiji za njen vstop v Atlantski pakt. Imamo pošteno voljo do sodelovanja, prav tako pa hočemo svobodo in mir. Naj nas nihče ne preizkuša, ker se bo lahko opekli.

Tov. Andrej Alič, je nato predlagal zborovalcem resolucijo, naslovljeno na ministra tov. Edvarda Kardelja, tov. Ivana Vidmarja pa resolucijo na londonsko konferenco. Obe izražata ogorčenje nad konferenco in zahtevata, naj takoj prenehata z delom. Izražata trdno voljo, da bomo vztrajali na braniku zahtev naših narodov in da ne bomo z nikomer mešetarili za našo svobodo. Naj odločneje se upiramo vsaki možnosti, da bi novi del slovenskega ozemlja in slovenske krvi znova prišel pod italijansko okupacijo.

Pulj proti zahtevam italijanske vlade

Reka, 15. aprila. Približno 10.000 prebivalcev Pulja je večeraj že tretjič demonstriralo proti poskusom, da bi rešili tržaško vprašanje brez sodelovanja Jugoslavije. Dolg sprevod ladje delniških delavcev, delavcev industrije in cementa in nameščencev, Hrvatov in Italijanov, se je pomikal po mestnih ulicah. Delavci so demonstrirali proti zahtevam italijanske vlade in podpori, katero jim nudijo nekateri zahodni velesile.

Na zborovanju, ki je bilo na mestnem trgu, sta govorila pripadnika italijanske manjšine Emilio Ermaiz in Michele Cezeratto. Zahtevala sta, naj že enkrat prenehata pohlep po jugoslovanskem ozemlju, od katerega ne bi imel italijanski narod nikakršnih koristi.

Tudi prebivalci Opatije so demonstrirali. Vzklikali so: »Nočemo ugoditi fašističnim zahtevam« in »Trst je jugoslovanski«. Na zborovanju je govoril stari istrski književnik Viktor Car Emin.

Nad 15.000 Slovencev je na taboru enotnosti v Bazovici pod geslom »Nikoli več pod Italijo!« povedalo svetu, kakšne so njihove težnje in želje

S protestnega zborovanja v Litostroju

Narodov, ki hočejo živeti svobodno, ni mogoče vkovati v verige

Na napačni poti je vsakdo, ki bi se skušal igrati s koristmi naše države

Zagreb, 15. apr. Več tisoč zagrebških študentov in dijakov srednjih šol je danes okrog 13. ure vnovič demonstriralo in zahtevalo prekinitve londonske konference. Demonstranti so s transparenti, narodnimi in partizanskimi zastavami korakali po ulicah. Pred poslopjem Sabora LR Hrvatske sta govorila Mile Počuča, generalni sekretar Ljudske fronte Hrvatske in Ljudski poslanec književnik Jure Franičević. V

svojem govoru je dejal Mile Počuča: »Vsem hujskačem in njihovim zaveznikom sporočamo, da brez nas ni mogoče reševati tržaškega vprašanja. Nikakor nismo pripravljeni na politično popuščanje na račun Trsta, o čemer danes razpravljajo v Londonu. Naši narodi bodo odločno odgovorili vsem, ki bi se radi igrali z našo svobodo.«

Književnik Jure Franičević je dejal v svojem govoru, da je marsikdo

Resolucija beograjskih demonstrantov

Beograd, 15. apr. Beograjski so na večerajšnjem zborovanju, katerega se je udeležilo 280.000 demonstrantov, sprejeli naslednjo resolucijo:

»Beograjski, zbrani na velikem protestnem zborovanju odločno in z ogorčenjem protestiramo pred vso svetovno javnostjo zoper protijugoslovansko gonjo italijanskih iredentistov. Ta gonja je plod živih fašistov, združenih s kominformovskimi agenti Moskve, ter plod protijugoslovanskega stališča italijanske vlade. Cilj te gonje je priključiti z diplomatskimi spletkami mesto Trst in cono A k italijanskemu ozemlju. To je toliko bolj nevarno, ker je le predgraja imperialističnega pohlepa, ki se razširja tudi na cono B, Istro, Reko, Zader in vso Dalmacijo, vendar pa jim tudi to ni dovolj.

Odločno protestiramo proti zakulisni igri in poskusom, da bi reševali tržaško vprašanje brez našega sodelovanja. Naši narodi, ki so ogromno žrtvovali in skupnih naporih Združenih narodov proti fašističnim osvajačem, tega nikakor ne morejo dovoliti.

Opozarjamo vlade, ki so leta 1948 podpisale zloglasno tristransko deklaracijo, da smo se Beograjski tudi leta 1941 nazivlje sovražnikovi napadali, odločno uprli fašističnemu napadalu. V preteklosti smo se vselej borili za neodvisnost in svo-

bodo naše domovine. Z gnusom obsojamo ta najnovejši sunek v hrbet v času, ko se naša država upira agresivnemu pritisku Moskve in njenih satelitov ter je med prvimi v borbi za ohranitev miru v Evropi. Vsako popuščanje pred osvajačnim pohlepom italijanskih iredentistov vzpodbuja in krepi njihove nenasitne zahteve ter ustvarja novo žarišče mednarodnih spopadov v času, ko bi morali zastaviti vse napore za ohranitev miru.

Pozivamo vlade Vel. Britanije, ZDA in Francije, naj zavrnejo vse grabežljive poskuse in spletke naperjene proti nacionalnim koristim naše države in naj se odrečejo slehernemu poskusu, da bi reševali tržaško vprašanje brez sporazuma z našo državo.

Izjavljamo pred svetovno javnostjo, da bomo stali vselej trdno na braniku naših nacionalnih pravic in življenjskih koristi naših bratov — tržaških Slovencev.«

Dolžnost Varnostnega sveta je, da varuje celovitost in neodvisnost STO in poskrbeti mora za uresničevanje določb mirovne pogodbe z Italijo

Trst, 15. aprila. Na velikem slovenskem taboru v Bazovici pri Tr-

40.000 demonstrantov na Reki

Reka, 15. apr. Danes popoldne je bil na Reki velik protestni miting proti konferenci v Londonu. Na Narodnem trgu se je zbralo okoli 40.000 meščanov. Prvi govornik, Vlado Oluič, direktor »Riječkega lista«, je v svojem govoru ostro obsodil londonsko konferenco in De Gasperijevo profašistično politiko. Za njim je v ostrih besedah govorilo še več govornikov proti italijanski imperialistični in iredentistični politiki. Zborovanja so poslali protestna pisma vladama Združenih držav Amerike in Vel. Britanije ter sekretarju CZN. V pismih terjajo, da se upošteva načela OZN, ki dajejo pravico vsem narodom, da sami odločajo o svoji usodi. V. M.

na svetu tedaj, ko smo se dvignili v obrambo svoje domovine, napačno razumel naš korak. »Tudi danes nekateri na Vzhodu in Zahodu nočejo razumeti, da se z matematiko ne da izračunati moč in volja ljudi, ki so se pripravili boriti do konca in hočejo živeti svobodno. Tak račun je privedel do napačnih rezultatov Hitlerja in Mussolinija, tak račun je zavedel tudi Stalina in tak račun bo privedel na napačno pot slehernega, ki bi se skušal igrati s koristmi naše države, računajoč samo s tanki in divizijami. Za narode, ki hočejo živeti svobodno, ni moči, ki bi jih lahko vkovala v verige.«

Danes popoldne so bile vnovič demonstracije tudi v Osijeku. Nad 20.000 meščanov Osijek se je zbralo na Trgu svobode, kjer je bilo veliko protestno zborovanje, največje od dosedanjih.

Protestne demonstracije v Mariboru

Maribor, 15. april. Sinoči in noči je zopet večstoe glava množica Mariborčanov protestirala po mariborskih ulicah proti konferenci v Londonu, na kateri rešujejo tržaško vprašanje brez sodelovanja Jugoslavije. Z neprestanim vzklikanjem »Tujega nočemo, svojega ne damo!« je večstoe glava množica delovnih ljudi Maribora potrdila, da ne dovoli italijanskemu imperializmu, da bi odločali o vprašanju Trsta, za katerega osvoboditev so naši ljudje prelili ogromno krvi. Demonstrantom se je pridružil tudi delovni kolektiv delavcev državnih železnic, ki je ob dnevu Jugoslovanskih železničarjev privedel nočjo slavnostno akademijo v veliki dvorani »Partizana«.

Danes ob 17. vsi na veliko manifestacijsko zborovanje na Kongresnem trgu! Govoril bo predsednik vlade LR Slovenije tovariš Miha Marinko

Italiji se mora preprečiti vrnitev v Trst

Trst, Pulj, Reka, Zadar, Dalmacija se morajo vrniti k nam — tako piše v svoji zadnji številki pred letom obnovljeno Mussolinijevo glasilo Il Popolo d'Italia, list, ki je v rokah starih Mussolinijevih oboževalcev in ki v današnji krščansko-demokratski Italiji širi in razvija fašistično ideologijo. Vendar to ni edini list, ki bi ga danes v letu 1932 lahko zamenjali s katerim koli listom iz onih let, ko je bil Mussolini na viski svoje imperialistične slave. Italijanske revije Il Tempore, Ogrig, Europeo in druge so še vedno polne Mussolinijevih slik. Italijanski kronisti zabeležujejo vsako najmanjšo podrobnost o življenju Mussolinijevih sinov in hčera, prav kakor tedaj, ko je bil od takega pisanja in poročanja odvisen njihov obstoj. Če bi iskali vzroke tega položaja, bi morali prav gotovo ugotoviti, da se je fašizem tako globoko vkoreninil v Italiji prav zaradi svoje izrazite im-

peralistične politike, ki je zadovoljevala ambicije italijanske buržoazije. Ta buržoazija, ki je preživela slavo fašističnega imperija, ne more pozabiti poraza in še vedno objokuje zlato čase, ko je Italija vladala Abesiniji, Libiji, Julijski Krajini, Dalmaciji in »Ljubljanski pokrajini«.

Ta duh ne vlada samo v vrstah starih in novih fašistov, temveč veje v vodstvih vseh italijanskih strank, od krščansko-demokratske do komunistovske. Revanžna politika je postala

„Nočemo, da bi tuje države širile svoje postojanke v Trstu“

Beograd, 15. apr. (Tanjug). Skupina ekonomistov s Svobodnega tržanskega ozemlja, ki se je udeležila I. kongresa ekonomistov Jugoslavije, je imela danes tiskovno konferenco, na kateri je navedla podatke o sedanjem gospodarskem položaju na STO.

Urednik tržanskega časopisa »Gospodarstvo« Lojze Berce je izjavil, da se gospodarski položaj Trsta ni niti najmanj spremenil, marveč je ostal nasprotno isti kot med fašistično vladavino.

Vsa ta dejstva, je dejal Kenda, dokazujejo očitno težnjo italijanske vlade, da bi čimprej spremenila etnično sestavo angloameriške cone STO v svojo korist, da bi imela kritje za svoje agresivne namene.

Na vprašanje nekega tujega novinarja, v čem je bistvo protestov Slovencev v angloameriški coni STO, je Vladimir Kenda izjavil, da Slovenci niso proti graditvi industrije v Trstu, marveč proti dejstvu, da italijanska vlada s svojimi gospodarskimi organizacijami prevzema v svoje roke celotno gospodarsko delavnost. Tako bi morala n. pr. na podlagi mirovne pogodbe vsa gospodarska podjetja, ki so prej spadala pod Italijo, pripadati STO. To pa ni bilo izvedeno. Nasprotno, celo tista podjetja, ki so bila prej izključena last Tržančanov, kot je primer z železarno »Ilva«, so danes italijanska. Dobršen del kreditov, ki jih je dobil Trst iz Marshallovega načrta za graditve ladij, katerih lastnik je tržasko ladjedelniško društvo, je pod popolnim nadzorom Italije. Iz teh razlogov, je izjavil Kenda, ne moremo mirno gledati prodiranja italijanskega vpliva. Širo prosto temu, da bi tuje države širile svoje postojanke v Trstu, postojanke samih Tržančanov pa ne morejo biti ojačane. Če bi bili sami Tržančani razpolagali z mednarodnimi fondy, ki so bili dodeljeni Trstu, bi bil položaj v angloameriški coni STO danes popolnoma drugačen kot je, je zaključil svoja izjavanja Vladimir Kenda.

»Sedanji položaj angloameriške cone STO, je dejal Berce omogoča popolno prodiranje Italijanov v gospodarstvo te cone. Gospodarske določbe mirovne pogodbe se sploh ne izvajajo, angloameriška cone STO pa je popolnoma vključena v splošni carinski in gospodarski sistem Italije. Ne more samostojno sklopiti mednarodnih trgovskih in gospodarskih pogodb, pač pa samo po Italiji. Trst tudi nima svojega lastnega klirina, marveč gre promet samo po italijanski Narodni banki. Na ta način, je dejal Berce, ima italijanska vlada popolno nadzorstvo nad trgovino STO.

Tržaski novinar Vladimir Kenda je navedel nato podatke o prejšnji udeležbi italijanskega kapitala v Trstu, iz katerih se vidi, da je bila sestava kapitala v tržaskih bankah pred I. 1914 v korist slovenskemu ne pa italijanskemu kapitalu. Pred prvo svetovno vojno je bil delež hrvaškega kapitala v pomorstvu večji od italijanskega. Po prvi svetovni vojni, posebno pa po 25 letih fašistične vladavine, so v Trstu uničena vsa finančna, bančna in druga podjetja ter sploh vsaka gospodarska delavnost Slovencev in Hrvatov. »Gospodarsko prodiranje se nadaljuje danes s povečano močjo, je dejal Kenda, in sicer s finančnimi sredstvi iz raznih mednarodnih skladov. Njegov določeni smoter je raznarodovanje slovenskega prebivalstva v vsej angloameriški coni STO. V ta namen poleg drugega tudi odvzemajo zemljo slovenskim lastnikom bodisi tako, da jo kupujejo, bodisi da jo odvzamejo av splošno dobro.

Jugoslavija na mednarodni razstavi grafike

Lugano, 15. apr. Na II. mednarodni razstavi grafičnih del, ki so jih pred kratkim odprli v Luganu, je razstavljen tudi 11 del jugoslovenskih umetnikov Rika Debenjaka, Boška Karanovića, Fedora Vajčica in Gradišče Zdenka. Največ pozornosti je vzbudila slika Fedora Vajčica »Vrt v Zadru«. Po mnenju članov razsodišča so jugoslovenski slikarji v zadnjih dveh letih pokazali velik napredek.

Današnji »Times« piše, da morajo zahodne velesile v svojem odgovoru na sovjetsko noto o Nemčiji zahtevati od sovjetske vlade, naj se predvsem izjavi, kako si zamišlja zvezo svobodnih volitev v vsej Nemčiji. Po pisanju časopisa so tudi svobodne volitve sila zapleten problem, ki zahteva razjasnitev več vprašanj: ali naj bodo volitve naenkrat v vsej državi, ali ločeno po conah, ali je treba izvesti volitve prej kot bodo dana poročila, da bo Sovjetska zveza podpisala mirovno pogodbo in umaknila svoje čete iz Vzhod-

Sestanek zahodnih velesil v Parizu zaradi proučevanja odgovora Moskvi

Washington, 15. aprila. (AFP) Predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije se bodo sešli v Parizu, da bi proučili poslednjo sovjetsko noto o Nemčiji. Kdaj bo sestanek, še ni določeno. Za sedaj se ni nobena vlada ter zahodnih velesil opredelila svojega stališča do besedila sovjetske note.

ne Nemčije. ter kakšno vsenemško vlado si zamišlja Sovjetska zveza? »Times« zatrjuje, da bodo zahodne velesile privolile samo v tako vsenemško vlado, ki bi bila sestavljena na podlagi svobodnih volitev, ne pa v okviru enakega zastopstva Vzhodne in Zahodne Nemčije, ali na podobni podlagi.

Washington, 15. aprila. (AFP) Predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije se bodo sešli v Parizu, da bi proučili poslednjo sovjetsko noto o Nemčiji. Kdaj bo sestanek, še ni določeno. Za sedaj se ni nobena vlada ter zahodnih velesil opredelila svojega stališča do besedila sovjetske note.

ne Nemčije. ter kakšno vsenemško vlado si zamišlja Sovjetska zveza? »Times« zatrjuje, da bodo zahodne velesile privolile samo v tako vsenemško vlado, ki bi bila sestavljena na podlagi svobodnih volitev, ne pa v okviru enakega zastopstva Vzhodne in Zahodne Nemčije, ali na podobni podlagi.

Franco — Salazar

Madrid, 15. apr. (AFP) Franco in predsednik portugalske vlade Salazar sta se danes sešla v Svidu Rodrigu. Sestanek spravlja v zvezo z intervencijo Spanije glede Tangerja. Poleg tega pravijo, da veže Spanijo in Portugalsko sporazum, v katerem se morata obe državi posvetovati v primeru, da bi katera izmed njiju podpisala sporazum s tretjo državo.

ne Nemčije. ter kakšno vsenemško vlado si zamišlja Sovjetska zveza? »Times« zatrjuje, da bodo zahodne velesile privolile samo v tako vsenemško vlado, ki bi bila sestavljena na podlagi svobodnih volitev, ne pa v okviru enakega zastopstva Vzhodne in Zahodne Nemčije, ali na podobni podlagi.

Washington, 15. aprila. (AFP) Predstavniki ZDA, Velike Britanije in Francije se bodo sešli v Parizu, da bi proučili poslednjo sovjetsko noto o Nemčiji. Kdaj bo sestanek, še ni določeno. Za sedaj se ni nobena vlada ter zahodnih velesil opredelila svojega stališča do besedila sovjetske note.

ne Nemčije. ter kakšno vsenemško vlado si zamišlja Sovjetska zveza? »Times« zatrjuje, da bodo zahodne velesile privolile samo v tako vsenemško vlado, ki bi bila sestavljena na podlagi svobodnih volitev, ne pa v okviru enakega zastopstva Vzhodne in Zahodne Nemčije, ali na podobni podlagi.

Toda tokrat so se prevarali, čeprav ni Popolo d'Italia oznanja, da se je na nebesni obod domovine vrnil Gabriele d'Annunzio, kajti danes stoji na mejah Italije močna in enotna Jugoslavija, kjer ima besedo jugoslovansko ljudstvo, ki je od prvih znakov vrnitve d'Annunzijevega duha v Italijo odločno odgovorilo z množičnimi demonstracijami. Jugoslovanski narodi so v teh dneh pokazali, da bodo znali preprečiti vsakršne fašistično-imperialistične podvige, hkrati pa s svojim odličnim nastopom podprli tržasko Slovence in poštene tržasko italijanske demokrate, ki se složno bore proti vrnitvi Italije v Trst.

Fašizem, ki se danes ponovno bohoti v Italiji, je treba zatreti že v Kall. Italiji je treba preprečiti vrnitev v Trst, kajti dati ji Trst bi pomenilo: odpreti ji vrata proti Vzhodu. Danes mora biti to za vsakogar jasno, tudi tistim, ki zasedajo v Londonu.

Razstava naše umetniške fotografije v Toulousu

Toulouse, 15. apr. V palači umetnosti v Toulousu so pod pokroviteljstvom predsednika občine odprli razstavo »Jugoslavija gledana z očmi umetniške fotografije«, ki so jo od sedaj z velikim uspehom pokazali v več mestih Francije. Toulouski dnevnik »La dépêche du midi« je objavil 4 članke, v katerih hvali umetniško vrednost jugoslovanske fotografije.

Kriza v ameriški jeklarski industriji

Washington, 15. aprila (AFP). V Washingtonu se nadaljujejo razgovori, da bi našli rešitev v zvezi s krizo, ki je izbruhnila v ameriški jeklarski industriji. Predsednik odbora za ustalitev med Natan Rainsingom se je najprej sešel s pomočnikom direktorja urada za obrambo mobilizacijo Johnom Stilmanom, nato pa s predstavnikoma iz industrije. Predsednik sindikata kovinskih delavcev Phillip Murray je začel razgovore s predstavniki jeklarske industrije.

170 industrijev in tovarnarjev proizvede še tretji dan na sestanku v Washingtonu posledice morebitne stavke za celotno ameriško industrijo.

Industrijski boni kot sestavni del plače

Da so industrijski boni denar, tega se marsikdo prav ne zaveda. Pogosto čuješ, da je to ali ono blago na bone pomeni. V resnici pa ni nič drugega, kajti vsak bon ima denarno vrednost 4 din in v takšnem obsegu nadomešča tisti del kupne cene, ki se plača v bonih. Industrijskih bonov doslej niso znali prav ceniti predvsem delovni ljudje z razmeroma majhnimi prejemki, to pa zaradi tega, ker so dobivali teh bonov sorazmerno preveč in jim je pogosto zmanjkalo dinarjev, da bi bone lahko izkoristili. Doslej je namreč vsak delavec ali uslužbenec ne glede na višino celotnih prejemkov dobival na mesec po 540 bonov (v vrednosti 2160 din), tisti z nizkimi prejemki prav toliko kakor tisti z najvišjimi prejemki. Zato niso bili redki primeri, da so ljudje z majhno plačo dobjele bone prodajali po nekoliko nižji ceni, da so dobili potrebno gotovino za nakup živil in za druge izdatke, ki jih ni mogoče poravnati z boni. S 1. majem pa se bo v tem oziru precej spremenilo. Po novih predpisih, ki jih je nedavno sprejel zvezni gospodarski svet, se bodo industrijski boni po 1. maju izplačevali kot sestavni del plače v sorazmerju s celotnimi prejemki, namreč v višini 27% teh prejemkov.

Morda bo kdo vprašal, zakaj se boni sploh ne ukinejo. Uredba o razdelitvi plač v gospodarskih podjetjih in temeljna uredba o nazivih in plačah uslužbenecv državnih organov v resnici pooblašča zvezni gosp. svet, da lahko ukine izplačevanje dela plač v bonih. Kdaj pa bo do tega prišlo, zavisí v prvi vrsti od nadaljnje stabilizacije našega trga in od letošnje letine.

Industrijski boni so bili uvedeni lani po ukinitvi industrijskih nakaznic oz. točk, da se olajša prehod od zagotovljene preskrbe z industrijskimi izdelki oziroma od nižjih enotnih cen na prosto trgovino. Ti boni so postopno dobili značaj plačilnega sredstva, zlasti odkar je bila njihova uporaba razširjena na vse industrijske

ako blago, razen živil. Z nedavno odredbo je sedaj dovoljen z boni tudi nakup marmelade, konserviranega sadja, paradiznikovke meze in drugih konzerviranih vrtnin. Tako opravljajo industrijski boni sedaj izrazito funkcijo denarja, le da je njih uporaba kot plačilnega sredstva omejena na industrijske izdelke.

Pri reguliranju blagovnih denarnih tržnih razmer so ti boni imeli važno vlogo, ki jo imajo deloma še danes. Z izplačilom dela dohodkov v bonih smo rezervirali del celotnih kupnih fondov za nakup industrijskega blaga in tako zaslužili trg kmetijskih pridelkov in živil od prekomernega pritiska kupnih fondov. Tako so boni precej pripomogli k pravilnejšemu oblikovanju cen za kmetijske pridelke. Takšna zaščita živilskega trga pa je zaenkrat še potrebna, ker se ne vemo, kakšna bo letošnja letina in ker moramo še počakati, kako bo novi sistem plač vplival na tržne razmere. S proporcij družbenega plana in blagovno-denarno bilanco so blagovni fondovi za široko potrošnjo letos planirani na približno isti višini kakor lani ob približno enakem deležu prehranskih predmetov v celotnem potrošnem fondu. Tudi kupni fondovi prebivalstva se letos ne bodo bistveno spremenili. Zato moramo zagotoviti približno isto strukturo potrošnje, da ne pokvarimo doseženega ravnovesja na trgu in stabilnosti cen.

Od celotnega plačilnega fonda (v denarju in bonih) so predstavljeni doslej industrijski boni 27,1%. Zaenkrat ostanemo pri tem razmerju, spremeni pa se razdelitev teh bonov na posamezne delavce in uslužbence. Zato bodo od 1. maja vsi delavci in uslužbenci dobili v bonih 27% celotnih prejemkov (brez otroških dodatkov, pri katerih ostane razmerje med denarjem in boni zaenkrat nespremenjeno). Delavci in uslužbenci z nizkimi plačili oz. zaslužki bodo odslej dobivali manj bonov, zato pa več denarja, tisti z visokimi prejemki pa obratno več bonov in manj denarja. Tako bo odpravljeno dosedanje nesorazmerje med delom prejemkov v denarju in bonih zlasti pri nizkih prejemkih in bo znesek, ki ga posameznik prejme v bonih odvisen od višine skupnih prejemkov oziroma od celotnega zaslužka. Kako se bo razmerje spremenilo pri nizkih oz. visokih plačah, naj nam pokažeta naslednja dva primera:

Delavec ali uslužbenec, ki je doslej prejemal 3000 din plače v denarju (skupaj z denarnim nadomestkom), in 540 bonov (v vrednosti 2160 din), bo 1. maja pri nespremenjenih celotnih prejemkih ali v obliki akcije dobival v denarju in bonih, kakor sledi:

dosedanji bodoči		
prejemki v denarju	3000	3768
prejemki v bonih	2160	1392
skupaj	5160	5160

Denarni prejemki se bodo v tem primeru povečali za 768 din, zmanjšali pa se bodo prejemki v bonih in sicer od dosedanjih 540 (2160 din) na 348 bonov (1392 din). Delavci in uslužbenci z razmeroma visokimi prejemki pa bodo prejeli manj denarja in več bonov, kar lahko spoznamo, če vzamemo primer delavca in uslužbenca z dosedanjim mesečnim prejemkom 10.000 din v denarju.

dosedanji bodoči		
prejemki v denarju	10.000	8.876
prejemki v bonih	2.160	3.284
skupaj	12.160	12.160

V gornjem primeru se zmanjšajo denarni prejemki za 1124 din, prejemki v bonih pa se povečajo od dosedanjih 540 bonov (2160 din) na 822 bonov (3284 din).

dosedanji bodoči		
prejemki v denarju	10.000	8.876
prejemki v bonih	2.160	3.284
skupaj	12.160	12.160

Tako bo odpravljeno nesorazmerje med delom prejemkov v denarju in bonih pri nizkih in visokih plačah, čeprav bo delež bonov v okviru celotnega plačilnega fonda ostal v bistvu nespremenjen. S to spremembo se izbrisajo poslednji ostanek prejšnjega sistema zagotovljene preskrbe z industrijskimi izdelki, ki je narekoval, da vsak delavec in uslužbenec dobi enak znesek bonov, kakor je pred uvedbo bonov dobival enako nakaznico za nakup industrijskega blaga. Hkrati pa se s to spremembo še bolj poudari značaj bonov kot plačilnega sredstva.

Arabska liga bo spravila vprašanje Maroka pred Generalno skupščino

Kairo, 15. apr. (AFP). Generalni sekretariat Arabske lige bo izvedel vse priprave, da bo prišlo vprašanje Maroka pred prihodnje zasedanje Generalne skupščine OZN. Vodja marokanske stranke »Istiklal El Faš« in pomočnik generalnega tajnika Arabske lige El Sukeiri, ki sta se večerja sešla, st sklenila po diplomatski poti obvestiti vse države članice Arabske lige o razvoju dogodkov v Maroku, pri čemer bosta poudarila, da je stvar Maroka važna za ves arabski svet.

Egipt bo izplačal 8 milijonov oškodovancem v Kairu

Kairo, 15. apr. (Reuter). Egiptovska vlada proučuje možnost, da bi izplačala 8 milijonov egiptovskih funtov kot popolno oškodnino inozemskim lastnikom trgovskih podjetij, katerih premoženje je bilo izropano in uničeno pri neredih 26. januarja. Abdul Azis Kamil več, predsednik vladnega odbora za izplačilo delne oškodnine, je izjavil, da je egiptovska vlada, ki je prejela od sedaj okrog 800 pritožb, sklenila dokončno rešiti vprašanje oškodovancev, zaradi česar je določila nov znesek s katerim upa zadovoljiti oškodovance.

Boji v Indokini

Hanoi, 15. aprila (UP). Francosko poveljstvo poroča, da sta dva Ho Si Minhova bataljona napadla postojanke francoskih in Bao Dajevih orožarjev enot približno 12 km od Hanoja, francoske in Bao Dajev čete pa so hkrati ponovno zavzele utrjene postojanke približno 25 km od Hanoja ter prisilile k umiku Ho Si Minhovo garnizijo, ki se je zadrževala v Sen Houju. Francoska letala so bombardirala oporišča Ho Si Minhovih orožarjev sil v severnem Vietnamu.

KULTURNI RAZGLEDI

Jubilej Pavla Golie

10. aprila je pesnik Pavel Golia praznoval svoj petinšestdeseti rojstni dan. Ta datum zaznamuje življenjski jubilej poeta, gledališkega pisca in kulturnega delavca, ki zavzema v naši kulturni zgodovini zadnjih desetletij svojevrstno in častno mesto.

Rodil se je 10. apr. 1877. l. v Trebnjem očetu sodniku Ludoviku in materi Mariji. Po končani nižji srednji šoli je leta 1903. vstopil v kadetnico v Karlovcu in jo leta 1907. zapustil kot aktivni pehotni častnik avstrijske armade. Skoraj do začetka prve svetovne vojne je nato služboval v tržaski garniziji. V tem času ni imel skoraj nobenih neposrednih stikov s tedanjim slovenskim literarnim in kulturnim dogajanjem, rasel je samonik in v teh letih je pripravil svojo prvo zbirko z naslovom »Blodnjec«. V knjigi niso izšle, pač pa jih je Zupančič skoraj v celoti objavil v Slovanu v letih 1914. in 1915.

Leta 1914. je bil Pavel Golia poslan na rusko fronto. Bil je prepričan slovanofil in od vsega početka je skušal prebegniti, kar se mu je čez leto dni tudi posrečilo. Po kratki dobi ujetništva se je vneto udeleževal med jugoslovanskimi ujetniki kot častnik in agitator za dobrovoljske enote.

Udeležil se je pobeževanja v Dobružji. Ker se ni strinjal z veleruskim politiko v dobrovoljskem korpusu, je leta 1917. prestopil v rusko vojsko. Leta 1918. se je pridružil francoski vojni misiji in odšel z njo v revolucionarno Moskvo. Tam je živel kot novinar in se intenzivno poglubil v delo Hudoženstvenega gledališča. Leta 1919. se je po dolgem potovanju vrnil v Ljubljano.

Prevzel je mesto dramaturga v ljubljanski drami in s tem se je začelo njegovo dolgoletno, plodno in učinkovito delo za slovensko gledališče. Leta 1922. je tudi uradno prevzel posle direktorja in jih z izjemo dveh sezon, ko je služboval v Osijeku in v Beogradu, opravljal do konca leta 1943. Po osvoboditvi je še leto in pol vršil dolžnosti upravnika SNG, nikar je stopil v pokoj. Odločno njegov direktorja Drame je imel Golia v času, ko je to gledališče doživelo svoje zgodovinski vzpon, ko je po njegovi in po zaslugi Otona Zupančiča ter ostalih doseglo evropsko raven, ustvarilo temelje avtonomne slovenske gledališke kulture.

Obenem s svojim organizacijskim delom v gledališču se je Golia razvijal tudi kot dramatik. V desetih letih

(1928 — 1938) so štiri njegova tovrstna dela doživela krstne predstave na ljubljanskem odru: svetopisemska igra »Betlehemska legenda«, komedija »Kulturna prireditelj« v Crni mlakici. ljudska igra »Bratomor na Metavju« in vojna kronika »Dobružja 1916«. Nadvse pomemben pa je Golia kot gledališki pisec na posebnem področju: kot avtorja »Peterčkovih poslednjih sanj«, »Triglavske bajke«, »Princeske in pastirčaka«, »Jurčaka«, »Srca igrarčca«, »Uboge Ančke« in »Snežuljčice« ga lahko imenujemo pionirja in še nedoseženega mojstra slovenske mladinske igre.

Morda najznačilnejši in v tem smislu najdragocenejši pa je Pavel Golia kot poet. Poleg že omenjene mladostne zbirke »Blodnjec« je leta 1921. pri Slovenski Matici izdal dve knjigi pesmi: »Pesmi o zlatolaskah« in »Večerno pesmarico«. Z njima je prinesel v

„VRAG NA VASI“

Zavešt umetniškega doživlja in narodnega ponosa, ki sem ga občutil, in prisrčno ploskanje, ki se je razlegalo z vseh strani gledališke hiše, ko je padla zaveša na premieri baleta »Vrag na vasi«, sta mi bila dokaz, da je bila ponovna uprizoritev tega dela na ljubljanskem odru potrebna in da je uspela v celoti. Glavni razlog za to, da je »Vrag na vasi« že

slovensko literaturo svojevrstno, originalno noto, katero je uspešno ubiral tudi kasneje in jo razvil do velikega mojstrstva. Pred drugo svetovno vojno je Akademski založba izdala njegove »Pesmi«, z letnico 1951 pa so pri Državni založbi Slovenije v redakciji Filipa Kalana izšle »Izbrane pesmi«, ki obsegajo poleg starejših tudi njegove medvojne in vojne stvaritve. Posebno vejo Golievega pesniškega dela predstavljajo njegove originalne in odlične prepisne narodnih motivov, katere nam obeta v samostojni knjigi.

V slovenski literarni zgodovini zadnjih desetletij je Pavel Golia samorajski lik, ki je s svojim delom izpolnil globoko vrzel v organizmu našega umetniškega pisanja. Ob njegovem jubileju mu izražamo spoštljivo priznanje in željo, da bi še čim dlje plodno sukal svoje pero!

(Ob premieri in ljubljanski Operi)

tretjič prišel na ljubljanske deske, pač ne more biti samo v tem, kot se Mlakarjeva v Giedališkem listu skoraj sramežljivo opravičujeta, ker je njegovo uprizoritev narekovala štednja — drugi baletij terjajo namreč znova velika sredstva — ampak v enostavnih resnic, ker je »Vrag na vasi« še vedno naš najboljši balet, balet, ki je zaradi svojega nezastarjli-

vega, vedno svežega ljudskega jedra in svoje nežne lirске poezije o ljubezni in epske o dobrem in zlem, ki sta jo Mlakarjeva mojstrsko brez besed izrazila v plesu Lhotka pa spolji s sodobnim glasbenim izrazom, spet in spet novim tudi onemu, ki ga je že nekajkrat videl. Folklorno ljudski element »Vrag« s svojo legendo v vseh časih enako kmečko sobo, narodnimi nošami, ženitovanjskimi običaji in silnim praritrom množičnega kola sega globoko nazaj v tisočletja našega ljudstva; a če boš vse to dojemal z odprtim srcem, se ti bo zdela, da je vse to od danes, ti bo sveže, kot tvoja vsakdanja misel, kot problematika našega vračanja k čistim vrelcem vsemu kljubujočega ljudstva, kot problematika človeštva sploh. Ni čudno, če so švicarski listi ob prvi uprizoritvi »Vraga na vasi« pred 15 leti v Zürichu zapisali: »Invažija jugoslovanske kulture, nič čudnega ni, če je na sinočnji premieri v ljubljanski operi med ostalimi gledalci navdušeno ploskal tudi direktor edinburškega festivala, strokovnjak, ki je gledal že stotine baletov po vsem svetu, in če sta bila med ostalimi poslušalci posebno ganjena tudi oba naša velika rojaka iz tujine — naš ameriški pisatelj Etlbin Kristan in angleški slavist Janko Lavrin.

Prav je bilo torej, da se je balet Frana Lothke in Mlakarjevih znova uprizoril na našem odru, dvakrat prav, ker je bila zdaj ta, tretja upri-

zoritev »Vrag«, resnično naša. Pri prvem nastopu »Vraga« v Ljubljani leta 1937 je levji delež opravilo zagrebško gledališče. Gosti iz Zagreba so pripeljali razen svojega baleta s seboj tudi kostume in deloma tudi rekvizite in dekoracijo. Po devetih letih sta uprizorila Mlakarjeva »Vraga« v Ljubljani samo še z nekaterimi gosti — solisti iz Zagreba, pri čemer sta takrat izrazila upanje, da bi vzbudila tudi med slovensko mladino dovolj zanimanja za umetniški ples, tako da bi lahko prihodnje uprizoritve postavila že v celoti ljubljanska opera sama. S sinočnjim premiero je bilo to v polni meri doseženo. Letošnja uprizoritev »Vraga« je popolnoma naša in, kar je še posebno vredno in dekleta, ki sta jih vzgojila Mlakarjeva v svoji baletni šoli, so častno opravili svoje naloge. Poseben uspeh predstavljajo sedanji »Vrage« za mlado Jelo in Mirka — Majno Sevnikovo in Metoda Jerasa, ki sta svoji težki nosilni vlogi tehnično morda včasih še šibkeje opravila, zato pa vsebinsko z vsem svojim bistvom doživela. V ostalih vlogah so plesali Vraga S. Polik, vragovo ženo B. Smidova, Jelino mati G. Bravnarjeva, Jelina sestra V. Laznik, prijateljico B. Smidova, sosedo S. Japljeva, snubca S. Eržen, ženina G. Vošpernik, devojki L. Lipovčeva in M. Godinova, lutko V. Zoričeva. Dirigiral je Bogo Leskovic, Bogdan Požanek.

Kako bomo v Ljubljani proslavili 1. maj - praznik delovnih ljudi

Se dobrih štirinajst dni nas loči od 1. maja, vsakoletnega praznika vseh delovnih ljudi. Prav je, če se zdaj seznanimo s programom letošnjih proslav in razmislimo, kako bomo naš praznik najlepše proslavili.

Letos bo program proslav nekoliko drugačen kakor prejšnja leta. Hiše in okna bodo seveda prav tako kakor vedno okrasili z zastavami, cvetjem in ulice z mlaji, prav tako bomo skrbno uredili tudi izložbe naših trgovin. Popoldne 30. aprila in dopoldne 1. maja bo Ljubljana ozvočena. Ljudje bodo lahko poslušali borbene partizanske in narodne pesmi in vmes prvomajska gesla. Če bo vreme primerno za poslušanje programa na prostem, bo po zvočnikih tudi posebna radijska oddaja.

Pozno popoldne 30. aprila bodo v tovarnah, podjetjih in ustanovah kratka zborovanja, ki se naj jih udeležijo tudi drugi prebivalci bližnjih terenov. S teh zborovanj bodo odšli ob devetnajstih vsi delovni ljudje s prapori, zastavami, godbami in pevskimi zbori na Kongresni trg, kjer bo veliko skupno manifestacijsko zborovanje. Po tem zborovanju bo na Gradu okrog 20 minut ogmet, ki bo s Kongresnega trga najbolje viden. Na Kongresnem trgu bo obenem tudi promadnani koncert in ob koncu ljudsko rajanje. Kresovi bodo goreli tudi na vseh okoliških hribovih, tako na Golovcu, Rožniku, Šmarni gori, Dobenem, Jančah, Katarini, Rašici in na Gradu.

Rano zjutraj 1. maja bodo od petih do šestih budnice ljubljanskih godb. Tudi Radio bo začel izvajati svoj program ob petih ter naj zato lastniki radijskih sprejemnikov le-te postavijo na okna.

Parada enot jugoslovanske ljudske armade

Letos v paradi ne bodo sodelovali člani delovnih kolektivov, kakor prejšnja leta, pač pa bo samo parada enot jugoslovanske ljudske armade. Parade enote bodo korakale po Tržaški in Prešernovi cesti, čez Trg Osvobodilne fronte, po Masarykovi, Smartinski in Vilharjevi cesti. Člani delovnih kolektivov in drugi bodo parado samo gledali in pozdravljali. Vsak kolektiv bo imel svoje določeno mesto. Zbirališča bodo ob sedmih zjutraj, pričetek pa

rade pa bo ob osmih. Oba dneva bodo po ulicah prodajali rdeče trakove, zelenje in šopke za gumbnice in je izkupiček namenjen za gradnjo Kulturnega doma v Trstu.

Nedovršena proizvodnja - pereče vprašanje v tovarni „Frane Leskošek“

Pod mostnim žerjavom, ki se pomika po več stometrski progi vzdolž zunanjih tovarniških prostorov, so zloženi tesno drug ob drugem izdelki tovarne »Frane Leskošek«, izdelki pionirja v proizvodnji železnih konstrukcij in hidromehanične opreme. Tu vidiš velikanske nosilce za novo industrijsko dvorano v Guštanjah, šest odcipov cevovoda za hidroelektrarno Jajce, skozi katere lahko stopiš, ne da bi moral upogniti glavo, generatorska obliža za hidroelektrarno Vrla II, zapornice za hidroelektrarno Došnico, Zvornik in Medjuvršje, rezervoarje za lendarstvo »Nafto« — s prostornino 18 kubičnih metrov itd. Sami orjaki, ki nujno pritegnejo nase pozornost obiskovalca. Nekateri so sveže porbarvani, drugi pa čakajo, da jim ličilci nadenejo zaščitno prevleko. Le nekaj teh raznovrstnih železnih konstrukcij čaka na skorajšnjo odpremo, po večini pa predstavljajo še neizgotovljene izdelke. Manjka jim razna manjša oprema, ki jo naroča kolektiv »Frane Leskošek« drugo — v Litostroju, na Jesenicah in v Zenici. Natrpano dvorišče pričča o tem, da ti kolektivi niso do roka izpolnili svojih obveznosti — in problem nedovršene proizvodnje postaja pri mariborskih kovinarjih čedalje bolj resen.

Samo zaradi pomanjkanja manjših opreme leži v tovarni 570 ton izdelkov v vrednosti okrog 210 milijonov dinarjev. Odveč bi bilo navajati, kako to obremenjuje finančno moč podjetja in kako zavira kapitalno

»Tine Rožanc«, na Katarini umetniški društvi tovarne Litostroj in uslužbenec Električne cestne železnice. Na Rašici bosta nastopili društvi Tobacne tovarne in »Oton Zupančič«, na Jančah kulturno-umetniški društvi papirnice Vevče in »Jože Mazovec« in na Rožniku umetniško društvo poštnih uslužbenec. Na teh izletih je treba posebno paziti, da se ne bodo izrodili v navadno pisanjevanje. Popoldne 1. maja bo tudi nogometna tekma Odred : Rudar in še nekatere druge športne prireditve.

Velik požar v Laporju

V nedeljo je velik požar upepelil v Laporju pri Pevanah dve domačiji skupaj s gospodarskimi poslopostaja. V požaru je prišlo na izgubo 100.000 dinarjev goveda, hiši pa sta bili zavarovani za 620.000 din. Navzile požirovniško gasilnico, ki se prikaže na ulici Maribor, gašenje ni imelo uspeha, saj se je ogenj pred prihodom gasilcev že premočno razširil.

Stomatološka sekcija SZD ima strokovni sestanek

Stomatološka sekcija SZD ima strokovni sestanek v soboto, 19. aprila. Program obsega dopolnilne kurze o transfuziji krvi, ortodontski kurze in protetični seminar, popoldne pa predava dr. Levec Anton o zdravljenju pušpe s penicilinom.

Upravna razdelitev Makedonije

Sobranje LR Makedonije je na svojem rednem zasedanju sprejelo predlog nove upravne razdelitve republike. Po novi razdelitvi bo namesto dosedanjih 27 samih okrajev, iz 460 mestnih in krajevnih odborov pa bo po novem 224 občin in 8 mestnih odborov. Temu primerno se bo znizal tudi stalež uslužbenec. Doslej je bilo v okrajnih odborih okoli 3200, po novi razdelitvi pa bo v okrajih 1226 nameščenecov. V krajevnih in mestnih ljudskih odborih je bilo doslej 2117, v novih mestnih in občinskih odborih pa bo zdaj 1329 nameščenecov.

Krajina opekarna v Zalogu pri Novem mestu je pogorela

Predčetrnajstimi proti večeru je nenadoma izbruhnil požar v opekarni Zalogu pri Novem mestu. Ogenj se je hitro razširil na vsa tovarniška poslopostaja. Na kraj požara so takoj priletele gasilnice širje iz Prečne, Novega mesta, Smihela, Mire peči, Straže, Toplic, Posturne in od drugod, vendar niso mogli skoraj ničesar več rešiti. Vsa poslopostaja opekarne so pogorela do tal.

Ali si že naročnik ponedeljske izdaje »Slovenskega poročevalca«

Mesečna naročnina samo 20 din!

Slab začetek - dober konec?

Letos pričakujemo po napovedi Putnika iz Beograda obiska tisoče tujih turistov v razne kraje naše domovine. Po letu, ki je bilo za našo obalo, Dalmacijo in otočje in za našo svetovno znane lepote naše domovine, med katerimi spada gotovo na prvo mesto Postojnska jama, Bled, Plitvička jezera in druge, med naša območja je-tovorišča od sloboj zvezni, ki se v njih najdejo za najbolj znano se Opatico z njeno mehko klimo, lepo kopeljo in prijetnostjo bivanja v velikih, udobnih hotelih.

Za sprejem tolikih turistov so se morala gostinska podjetja skrbno pripraviti. V letu, ki je bilo za našo obalo, Dalmacijo in otočje in za našo svetovno znane lepote naše domovine, med katerimi spada gotovo na prvo mesto Postojnska jama, Bled, Plitvička jezera in druge, med naša območja je-tovorišča od sloboj zvezni, ki se v njih najdejo za najbolj znano se Opatico z njeno mehko klimo, lepo kopeljo in prijetnostjo bivanja v velikih, udobnih hotelih.

Preko velikonočnih praznikov je organizirano švicarsko potovanje podjetje Adria v Zenici in Koper. Opatico in Postojnsko jama. Okoli 45 oseb je prišlo z velikim avtobusom dne 11. aprila v Koper, kjer so bili lepo, točno in skrbno postreženi s kosilom in dobrih pivo. Vimo je tako navdušeno izjavil, da so za posamezniki kupovne zasledene vsaka postelja s tuljimi turisti in domačini dopustniki. Kako pa so se nekatera podjetja izkazala ob sprejemu prvih skupin turistov v letošnji sezoni v Opatici in Postojni, pa nam pove naslednji primer:

Sporočilo podjetjem o uporabi proporcij družbenega plana

Centralna komisija zveznega Gospodarskega sveta je izdala sporočilo o uporabi proporcij družbenega plana, po katerem morajo gospodarska podjetja najkasneje dne 18. aprila predložiti pristojnim komisijam, ustanovljenim po odredbi zveznega gospodarskega sveta z dne 4. t. m. (ta odredba je objavljena tudi v »Gospodarskem vestniku« z dne 12. t. m.). Sklep zveznega delavskega sveta o obveznosti podjetja po družbenem planu. Sklep delavskega sveta mora vsebovati za vsako odredbo skupino posebej vse elemente v smislu 20. člena uredb o temeljnih poslopostajih gospodarskih podjetij in izve točke, ki določajo, da izvajanje te uredbe kakor tudi navodila zveznega Gospodarskega sveta z dne 5. t. m. o določanju zneska akumulacije in fondov na merilno enoto zmogljivosti. Sklep mora vsebovati:

- 1. polno izračunavanje obratne skupine, izračunavanje ustrezajočih merilnih enotah zmogljivosti (predložiti je tudi dovolj dokumentacije, iz katere je razviden podoben račun in način določanja te zmogljivosti;
- 2. stopnjo izkoriščenosti zmogljivosti po zveznem delovnem planu z izračunom skupne količine (v merilnih enotah), ki ustreza tej stopnji izkoriščenosti zmogljivosti;
- 3. stopnjo akumulacije in fondov ter skupni znesek akumulacije in fondov, izračunan po navodilu o izvajanju ured-

Naš zastopnik za kongres francoskih študentov

Na povabilo Nacionalne unije študentov Francije UNEF je odpotoval v Francijo Jubomir Mihajlovič, član centralnega odbora Zveze študentov Jugoslavije. Na kongresu UNEF ki bo v Montpellieru od 17. do 21. aprila, bo zastopal jugoslovansko študentsko zvezo.

Jugoslovanski združniki pojdejo na Dansko

Ob koncu meseca bo skupina jugoslovanskih združnikov odpotovala na Dansko, da bi spoznala razne načine danskega združnega gibanja. Obisk pripravljata UNESCO, ki je dal sindikat, profesionalnim združenjem in združnim organizacijam več držav denarna sredstva za medsebojne obiske. Jugoslovanski združniki bodo na Danskem gostje danskih združnih organizacij.

Celjski železničarji so proslavili svoj dan

Poleg bogatega športnega sporeda so železničarji iz Celja počastili Dan železničarjev še z drugimi prireditvami. Prva slovesnost je bila namenjena med drugim svetovno vojno padlim železničarjem iz Celja. V ponedeljek ob 18. uri je bila namreč pred spominsko ploščo padlih komemoracija. Eno uro nato je imela pred postajo koncert godba na pihala SKUD »France Prešern«. Ob 20. uri pa se je začela v prostorih hotela Union družabna prireditve.

Za ta dan so celjski železničarji lepo očistili in okrasili postajno splotje in njegovo okolico, pred vhom na postajo pa so postavili mlaje z zastavami.

Velik požar v Laporju

V nedeljo je velik požar upepelil v Laporju pri Pevanah dve domačiji skupaj s gospodarskimi poslopostaja. V požaru je prišlo na izgubo 100.000 dinarjev goveda, hiši pa sta bili zavarovani za 620.000 din. Navzile požirovniško gasilnico, ki se prikaže na ulici Maribor, gašenje ni imelo uspeha, saj se je ogenj pred prihodom gasilcev že premočno razširil.

DNEVNE VESTI

KOLENDAR
Sreda, 16. aprila: Božična, Turbič, Certež, 17. aprila: Rudolž, Rusalka.
SPOMINSKI DNEVI
16. aprila: Narodni praznik Lužičkih Srbov, najmanjšega slovenskega naroda. 16. IV. 1848. — V Gradcu ustanovili društvo »Slovenija« in zahtevali združeno Slovenijo.
17. IV. 1945. — Dolenjski partizani so razdrili pri Birtni vasi blizu Novega mesta 200 m železniške proge.
16. IV. 1944. — Začetek nemške ofenzive na osvojenem ozemlje Primorske, ki so jo partizani razbili s svojo protiofenzivo.

Kino

LJUBLJANA UNION: premiera ameriškega barvnega filma: »Trije mušketirji«. Brez tiskov. Predstave ob 16, 18, 20 in 22. MOŠKA: amer. film: »Teška pot«. Tednik. Predstave ob 16, 18, 20 in 22. SLOGA: ameriški film: »Čista tovarna«. Tednik. Predstave ob 16, 18, 20 in 22. TRIGLAV: ameriški film: »Teška pot«. Predstave ob 16, 18, 20 in 22. SLOGA: ameriški film: »Čista tovarna«. Tednik. Predstave ob 16, 18, 20 in 22. JESENICE: angl. film: »Sinja laguna«. KRAJNJ: avstrijski film: »Sunset Boulevard«. amer. film: »Sara-banda«. KAMNIK: amer. film: »Oklahoma Kid«. DOMŽALE: angleški film: »Skrivnost sobe 194«.

Obvestila

OBVESTILO
10 MLO za glavno mesto Ljubljana obvešča vse stranke, da se v dnevi 17, 18, 19. aprila 1952 ne bo sprejemalo strani za poverljivost za finance RLO I, II, III, IV, kakor tudi ne na poverljivost za finance MLO zaradi predložitve finančnih poverljivosti RLO s poverljivostjo za finance MLO.

Razpis

Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS razpisuje več mest za vrste specializacij zdravnikov. Zaradi odobritve specializacije naj interesi vložijo prošnjo z navedbo v kateri panogi se želijo specializirati. Prošnje naj se predložijo potrdilo šefa uslužbenecve ustanove o trajanju staza in njegovo soglasje za specializacijo. Zdravnikom, ki so že vložili prošnje za specializacijo v letu 1952 ni potrebno novo vlagati prošnje. Svetu je potrebna evidenca rekrutacij za specializacijo zaradi smotnega razporeda specializacijske službe. Interesenti naj poleg panoge v kateri se želijo specializirati navedejo tudi drugo vrsto specializacije, če bi iz kateregakoli razloga ne mogli dobiti odobritve specializacije iz panoge, ki jo želijo na prvem mestu. Prošnje lahko vložijo tudi oni, ki še niso dokončali enoletnega staza. Prošnje je vložiti do 22. aprila 1952 na Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS — personalni oddelček — Ljubljana.

DIREKCIJA ZA ŽELEZNICE

Razna podjetja in ustanove so poslale po postopki za potrditev legitimacije za polnoizvožno, katerih ni bilo mogoče rešiti zaradi močnega dotoka strokovne tečajne komisije. Prošnje za legitimacijo naj se predložijo do 15. aprila 1952 na Svet za ljudsko zdravstvo in socialno politiko LRS — personalni oddelček — Ljubljana.

Hidrocentrala Medvode bo začela delati s prvim agregatom bržkone ob koncu letošnjega leta

Medvode, 15. aprila
Gradilsovci bodo letos omogočili, da bo hidroelektrarna Medvode ob koncu letošnjega leta začela obratovati s prvim agregatom. Na gradbišču te savske hidrocentralne so namreč gradbeni dela na desni obrežni zgradbi toliko napredovala, da delavci mariborskega podjetja »Hidromontaža« že lahko montirajo dele, v Litostroju izdelane Kaplanove turbine za 12.500 konjskih moči. Hkrati oblagajo delavci »Gradisa« stene desne obrežne zgradbe z umetnimi marmornatimi ploščami, tako da je na desnem bregu Save čedalje popolnejša in jasnejša podoba nove elektrarne. Končujoče tudi most in dvojni stezev za 108-tonski portalni žerjav, ki bo omogočil spuščanje težjih delov turbine in generatorja in montažo le-teh v notranjosti strojnice, ki gre za tri nadstropja.

Za portalni žerjav, ki ga sedaj sestavljajo na desnem bregu Save, so dobavila sestavne dele izključno domača podjetja, in sicer mariborska tovarna »Frane Leskošek«, tovarna »Djuro Djakovič« iz Slavonskega broda in zagrebška tovarna »Rade Končar«. Žraven velikega portalnega žerjava sestavljajo tudi glavno zapornico, ki ima 15 m premera. Sestavni deli zanj so prispeli po večini iz Zahodne Nemčije, zgornji del te zapornice pa je izdelal kolektiv tovarne »Frane Leskošek«, skupaj z vso ostalo hidromehanično opremo. Izkop temeljev za levo obrežno stavbo bo verjetno končan še ta mesec. Gradbeno jama na levem bregu Save varujejo visoke betonske

stene, ki jih bodo še zvišali. Junija ali julija, ko bo že montirana glavna zapornica, bodo Savo prvič poskusno zajezili, tedaj bo nastalo jezero, ki bo segalo okrog 6 km od hidroelektrarne navzgor.

Doslej so v hidroelektrarni Medvode vgradili okrog 45.000 kub. metrov betona. Računajo, da ga bo treba vgraditi še okrog 25.000 kub. metrov. Letos bodo Gradilsovci kot rečeno dokončali gradbeni dela na desni obrežni zgradbi in začeli betonirati levo obrežno zgradbo. Razen tega bodo na desnem bregu Save dovršili stikalnice in tri stanovanjske bloke — četvorke — z 12 stanovanji za delavce in uslužbence nove savske hidroelektrarne.

Pri Mavčičah, nedaleč od gradbišča hidrocentralne v Medvodah raziskujejo teren. Tukaj je nameravana gradnja druge, po zmogljivosti popolnoma enake hidroelektrarne, kakor je v Medvodah. Hidroelektrarna v Mavčičah se bo razlikovala od hidroelektrarne v Medvodah le po tem, da bo imela oba agregata montirana v eni sami strojnici, in sicer v desni obrežni zgradbi.

Sprejmemo več dobro kvalificiranih STROJNIH STAVCEV

Ponudbe pod »Linotype« na ogl. odd. »Slov. poroč.«

Ali si že naročnik ponedeljske izdaje »Slovenskega poročevalca«

IZŠLO: I. CANKAR: IZBRANA DELA, III. ZV. CANKARJEVA ZALOŽBA, LJUBLJANA — NEBOTIČNIK

OBVESTILO

Glavna uprava za plan LRS obvešča, da bodo izpiti iz planske in ekonomske stroke za leto 1952 v dveh izpitnih rokih: v prvem roku od 20. maja dalje, v drugem roku pa od 20. novembra 1952 dalje. Prijave je treba poslati najkasneje do 30. aprila, oziroma za jesenski izpitni rok do 31. oktobra 1952. Vse one uslužbence, ki niso do sedaj opravili izpita, opozarjamo na stien 88. temeljne uredbe o navzih in plačah uslužbenecov državnih organov (Uradni list FLRJ št. 14/52), ki podaljšuje dosedanj rok za izpite do konca leta 1952.

Umrli

V 85. letu starosti je umrl naš dober očka JANEZ SOJER, doma iz Podgorice pri Ljubljani. Pokopali ga bomo v sredo, 15. aprila ob 10 izpred hiše žalosni. Žalostni sinovi, hčera in ostalo sorodstvo. Žalostnega srca naznanjamo, da nam je kruta usoda po dolgem in mučnem trpljenju vzela našo navdve drago ženo, ljubljeno mamico, hčerko, sestro, teto in snaho IVANKO VIDIC ROJ. SEVNINKAR. Pogreb drage pokojnice bo v četrtek, 17. aprila ob 15 iz hiše žalosni. Žalosni sinovi, hčera in ostalo sorodstvo. Bled, Maribor, Beograd, Radovljica, 15. aprila 1952.

Sindikalna podružnica »Hotel Jelovca«

Na Bledu sporoča, da je umrla naša članica IVANKA VIDIC. Ohranili jo bomo v trajnem spominu. Bled, dne 15. aprila 1952. Smrtno se je ponesrečila naša ljubljena hčerka, sestra, svakinja in sestrična SERAFINA DACAR, učiteljica v pokolu. Pokopali jo bomo v četrtek, 17. aprila ob 15 z Zal, mrliske vežice sv. Jožefa. Do pogreba leži na svojem domu. — Žalostni: Marija, mati, Loti, sestra, Marta, svakinja in rodna Vesel. Teška nesreča je iztrgala iz naših vrst nemurno posvetno delavko SERAFINO DACAR, učiteljico osnovne šole v St. Rupertu. Slava njenemu spominu. — Društvo učiteljev Trebanjskega okraja. Zaradi poškodb, dobljenih pri teški nesreči, nas je nenadoma zapustila naša dobra kolegica SERAFINA DACAR, učiteljica v St. Rupertu. K počitku jo bomo spremlili v četrtek ob 15 z Zal, kapelice sv. Jožefa. Ohranili jo bomo v najlepšem spominu. — Stanovski tovaršni — St. Rupert.

MALI OGLASI

- HONORARNI USLUŽBENEC (ka), izveščevalni komercialist, vešč. tud. knjigovodstva in evidenčne dela se sprejme. Pisemne ponudbe na Predstavništvo trgovinske agencije Saveza zemljoradniških združenj Vojvodine, Ljubljana, — Tyrseva I. 4834-2
- PLAHTO, vagonsko, skoraj novo, prodam. Sebenik Josip, Trata 12 — Ljubljana. 4855-4
- KOTEL ZA ZGANJEKUHO prodam. Na ogled pri Komerc. Trata 12. — Ljubljana. 4854-4
- PREKLIČUJEM list starinarne Celje številka K 162-4. 4845-11
- TOVARNI AVTOMOBIL v prvovrstnem stanju, nosilnost 2 do 2½ ali 3 tone kupa. Naslov v podružnici »Slovenskega poročevalca« Kranj. 4941-5
- ZEMLJIŠČE na Bledu prodam zaradi bolezni. Mirtič, Ljubljana, Levčeva ulica številka 8. 4831-7
- ZAMENJAM dvosobno, lepo stanovanje, komfort, za enako ali večje. Šoška 29. Ogled samo dopoldne. 4837-4
- PRODAM 300 kosov žebelkov in 1 cilin der št. 3 za ročno žrpano. Kamna gorica št. 3 pri Dravljah. 4837-4
- SOP KILJUČEV v usnjem etuju je bil pozabljen v parku v Celju. Najditejla se v ljudski prosi. Da jih odda v podružnici SP Celje za dobro nagrado. 4846-10
- ZAMENJAM dvosobno komfortno stanovanje s balkonom, za trisobno v Ljubljani. Naslov v ogl. oddelku. 4824-9
- POSODO razprodaja po nizkih cenah DUR — Elektromehanični delavci v Crmčah. Ogled v dopoldanskih 4812-4
- MLAD VRTNAR išče službo. Najraje v Ljubljani ali okolici. Naslov v ogl. odd. SLOV. POROČ. 4827-1
- NAJDIJTEJLA LISTNICE z dokumenti 11. aprila, prošim vrniti: Pleternikova št. 25. — Denar naj obdrži. 4825-11
- NOVE HRASTOVE STEBRE za kozolec-dvojnik in električne stebve za istosmerni tok prodam. Izgoršek, Smartin pri Ljubi. 41. 4822-4
- PERICO, staršarje z večletno prakso — sprejme Hotel Bellevue, Ljubljana. 4817-1
- ZARADI SELITVE ugodno prodam kompletno samsko spalnico. Naslov v ogl. odd. SP. 4809-4
- PREKLIČUJEM krst svojega otroka. — Kranjc Jožef, Zrnjskega 5. 4805-11
- TRI NATAKARICE ob nedeljah sprejme gostinstvo Podutik. Služba ob 15 in 19 ure. Telefon 46-45. 4788-1

Poskusi ribolova z elektriko

Primeri ribolova z električno strujo kot sredstvom so le redki. V naši državi so bili prvi taki poskusi pred nekaj dnevi v Črni mlaki pri Zagrebu na tamkajšnjih velikih ribnikih in kanalih. Poskus je uspel in sedaj je potrebno, kakor pri vsaki drugi novosti, da se pridobijo čim večje izkušnje in da se tak način ribolova čim bolj razširi na tista področja, kjer z navadnimi sredstvi ni pravih uspehov. Razen za sladkovodno ribarjenje ima ta nov način tudi poseben pomen za ribolov na morju, kjer pa je treba napraviti še obsežne poskuse.

Princip ribolova z električno strujo se je razjasnil nekoč, ko je žica daljnovidna padla v reko in ko so se okrog te žice pojavile omamljene ribe. Preučevali so to stvar naprej in naposled je bil napravljen aparat, s katerim je lahko ravnati in ki je tako premečen, da se dosežejo z njim vsa področja rek, potokov, jezer in ribnikov. Ribolov z električno strujo se opravlja z agregatom (bencinski motor in dinamo-stroj), ki se imenuje »Mofix«, ali z napravo z akumulatorji, ki se imenuje »Bafix«. Prvi ima to prednost, da se dobi struja, kadar jo želimo, pri drugem pa je dobro to, da dela brez šuma, večkrat pa je treba akumulatorje napolniti. Oba aparata sta postavljena na gumijastih kolesih, da se lahko pripeljeta na vsak kraj obale. Od aparata sta napeljani dve dolgi, z gumijem na debelo izolirani žici. Tak aparat je lahko tudi nekje visoko na obali, ribič z mrežo pa je v čolnu ali pa stoji v vodi. Eden pol je negativen, na koncu pa je pripeta na žico okrogla pločevinasta plošča (anoda), ki jo vržejo v vodo 10 do 15 m daleč od mesta, kjer ribič lovi z mrežo (kešer). Ta mreža je na dolgi palici, ima pa bakrene kolobarje, ki so pritrjeni na pozitivni pol katode. Na držaju ima ribič napravo, s katero lahko po potrebi vključi ali izključi strujo.

Prvi poskusi »električnega ribolova« so bili uspešni

V Črni mlaki pri Zagrebu so napravili prvi poskus na potoku, ki veže ribnike z reko Kupico. Ko so agregat spravili v pogon, so vrgli anodo v potok kakih 10 m od kraja, kjer je ribič spustil mrežo (kešer) pod vodo. Takoj ko je bila vključena struja z napetostjo 250 voltov, se je pognalo več stotin malih rib v smeri od anode proti katodi — mreži in videti je bilo, da so vse te ribe omamljene splavale proti mreži. Tiste, ki jih je struja zajela od blizu, so skakale kakor taktar, kadar jih preganja kaka velika riba. Ribič, ki je ravnal z mrežo, je v desetih minutah spravil na kopno kakih 20 kg malih rib. Uspeh je bil velik, ker se v tem potoku ribe zbirajo v hladnih dnevi. Po literaturi in tudi po teh poskusih se je ugotovilo, da privlači struja ribe v vodi iz razdalje nekaj metrov od svojega kroga. Riba se omamljuje in potem hitro proti katodi. Ko pa se struja izključi, se ribe čez nekaj minut spet osvobodijo. Vse ribe, ki so jih ulovili v Črni mlaki, so potem zaradi poskusa dali v bazene in akvarije in kmalu so živahno plavale.

Drugi poskus so napravili v roka-vu potoka in tudi tam je bil podoben uspeh. Potem so napravili več poskusov v ribnikih. Tam so iz globočine izvlečeni na ta način veliki »šarani«, težki po 5 do 6 kg. Strokovnjaki (profesorji univerze, instituta za ribarjenje, zdravniki itd.) so ugotovili, da so se tudi velike ribe, ki so bile omamljene in ulovljene, osvestile in potem normalno plvale po bazenu.

Korist ribolova z elektriko za čiščenje ribnikov in za neprimerne terene

Prvi poskusi so pokazali mnoge prednosti agregata za ribolov z električno strujo. Za sam lov plemenitih rib po velikih ribnikih pa aparat ne bi bil pripraven, ker se z mrežami in izpuščanjem vode hitreje lovijo ribe. Tak aparat pa ima neprecenljivo vrednost pri uničevanju malih rib v ribnikih. Te male ribe prihajajo v ribnike iz kanalov in dovodnih voda, se zelo hitro množijo ter odjedajo hrano velikim ribam. Dogaja se, da male ribe pojedajo velikim ribam polovico razpoložljive hrane. V en ribnik vržejo

na leto po nekaj vagonov koruze in potem se lahko vidi, koliko škode povzročijo male ribe. Poleg tega jemljejo male ribe velikim tudi kisik iz vode ter sploh ovirajo razvoj velikim ribam. Z aparatom se lahko male ribe polovijo na prav tistih krajih, kjer so v največjih množicah. Ribiči dobro poznajo vsa tista mesta, v najkrajšem času lahko polovijo vse male škodljive ribe ter jih potem porabijo za hrano perutnini, svini itd.

V naših potokih, rekah, jezerih in drugih vodah je tudi mnogo podvodnih škval, velikega kamenja, klad in korenin, naplavljenega lesa, vod-

bi škodovala struja večje napetosti, 250 voltov pa v vodi ribe samo omamlja. To so opazili tudi pri prvem poskusu v Črni mlaki in so vse, tudi najmanjše ribe nekaj minut po ulovitvi spet živahno plavale. Asistent endokrinološkega zavoda dr. Čehovič, ki raziskuje vpliv hormonov na ribe, je pregledal vsakega v Črni mlaki ulovljeno ribo in ni ugotovil nobenih slabih učinkov. Tudi najmanjše ribe, ki so jih prenesli v Zagreb v bazene, so ostale žive, poginilo je samo nekaj tako imenovanih malih grgeč, a to je bilo morda zaradi pomanjkanja kisika v pločevinastih kantah med pre-

vozem v Zagreb. Pri desetih velikih rib pa so v bazenih ugotovili z najvestnejšimi preiskavami, da ni njih ni mogoče lovit z drugimi sredstvi in tudi ne s trnkom, ki se ne prestopa zatika. Tu pride uspešno v uporabo »Mofix« ali podoben aparat. Ko se spusti struja, se ribe dvignejo iz globočine, hitijo proti mreži in prav lahko jih polovijo. Na tak način lahko z električno strujo iz potoka in drugih voda lovimo tudi same škodljive in grabežljive ribe, medtem ko druge pustimo v vodi. Uporaba električne struje tudi na mnoge druge načine koristi napredku ribarjenja. Možnosti so velike in tudi pri vsaki kontroli, tako na primer za ugotavljanje raznih boleznih pri ribah, se da uporabljati električna struja.

Električni tok ne škoduje ribam

Strokovnjaki pravijo, da električna struja ribam ne škoduje. Morda

negativnosti in drugih zaprek. Na takih krajih, zlasti v jamah pod obalami se drži največ rib in tu jih ni mogoče lovit z drugimi sredstvi in tudi ne s trnkom, ki se ne prestopa zatika. Tu pride uspešno v uporabo »Mofix« ali podoben aparat. Ko se spusti struja, se ribe dvignejo iz globočine, hitijo proti mreži in prav lahko jih polovijo. Na tak način lahko z električno strujo iz potoka in drugih voda lovimo tudi same škodljive in grabežljive ribe, medtem ko druge pustimo v vodi. Uporaba električne struje tudi na mnoge druge načine koristi napredku ribarjenja. Možnosti so velike in tudi pri vsaki kontroli, tako na primer za ugotavljanje raznih boleznih pri ribah, se da uporabljati električna struja.

Smrečno olje uporablja že širok krog potrošnikov

Odkar je prišlo smrečno olje v pristo prodajo; je zanj veliko zanimanja. Za smrečno olje so pokazali interes tako posamezni potrošniki, kakor tudi naša velika zdravniška, drogerijska in zlasti kemična tovarna. Tudi druge republike se zanimajo za nakup smrečnega olja. Smrečno olje je zlasti odlično razkužilo za zrak, ki ga s svojim naravnim duhom tudi prijetno odslavi. Za razkuževanje zraka so pripravile tudi razne tovarne primerne mešanice v manjših stekleničkah, ki jih lahko kupi vsak zelo poceni. Tako je kemična tovarna »Aerov« v Celju izdelala raztopino smrečnega olja »Jelkino dišavno olje«, ki ga uporabljamo tako, da zmešamo del te dišave z desetimi deli alkohola in razpršimo v stanovanjskem zraku. Prav tako lahko uporabljamo to dišavno olje za vdihavanje in je treba v liter vrele vode nakapljati okrog 20 kapljic. Da je razkuževanje zraka s smrečnim oljem zelo učinkovito, dokazuje tudi izdelek tovarne »Ilirija« v Ljubljani, ki je pripravila zelo dobro in učinkovito dišavno mešanico imenovano »Pino«. Medtem ko je izdelek tovarne »Aerov« v prodaji, bo tovarna »Ilirija« pripravila prodajo svoje mešanice v najkrajšem času. Namenjena bo ta mešanica izključno za razkužilo in osvoboditev zraka v stanovanjskih in bolniških sobah ter velikih dvoranah. Uporabljala se bo tako, da jo bo treba razredčiti v navadni vodi v razmerju 1 velike žlice na deciliter vode. Manjše količine bodo seveda uporabljale gospodinjice, medtem ko bodo upravnice gledališča in kinematografij lahko dobile večje količine v primernih embalažah.

Državno podjetje »Silvaproduct« v Ljubljani pa je pripravilo prečiščeno jelkino-smrečno olje brez primesi, ki se uporablja razen za vdihavanje tudi za utiranje pri revmatizmu in išijas, proti kašlju, tako pri otrokih kakor pri odraslih, in končno kot odlično sredstvo za čiščenje mastnih madežev na tkaninah.

Električni ribolov je na vsak način velik napredek v ribiškem gospodarstvu. Z njim se lahko regulira razmerje med škodljivimi in koristnimi ribami, ribolov je uspešen tudi tam, kjer druga sredstva odrečejo, lovijo se lahko samo grabežljive in škodljive ribe, vode pa kontrolirajo.

Električni ribolov je na vsak način velik napredek v ribiškem gospodarstvu. Z njim se lahko regulira razmerje med škodljivimi in koristnimi ribami, ribolov je uspešen tudi tam, kjer druga sredstva odrečejo, lovijo se lahko samo grabežljive in škodljive ribe, vode pa kontrolirajo.

Vreme

VREMENSKO POROČILO HIDROMETEOROLOŠKE SLUŽBE LRS
Stanje dne 15. aprila ob 7. uri jutraj. Pretečni del Evrope je še nadalje v omočju tropskega zraka, ki povzroča toplo, suho vreme. Od Kanala pa se polagoma pomika polarna zračna gnoča, ki povzroča s severni Franciji in Nemčiji rahle krajevne plohe. Dana je v Sloveniji pretežno sončno vreme z najnižjo temperaturo 1°C v Slovenjem Gradcu in Postojni. — V Ljubljani je bil danes ob 7. uri zračni pritisk 739,4 mm, pritišek pada, temperatura zraka 9,7°C, najnižja temperatura 6,6°C, relativna vlažnost 79%. Napoved za sredo, 16. aprila: Se nadalje pretežno sončno vreme z delno oblačnostjo. — Temperatura brez bistvene spremembe.

Zagrebski kolesarji na Dunaju

Na kolesarskem kriteriju na Dunaju so tekmovali tudi kolesarji zagrebskega združenja. V konkurenci seniorjev je zmagal znani avstrijski specialist za te dirke Wimmer, medtem ko je Zagrebčan Oserki zasedel četrto mesto, Milivoj Bač pa se je plasiral na peto mesto. Sodelovalo je 79 vozačev.

Večji uspeh je dosegel v tekmovalju juniorjev Edo Bzik, ki je prebrčljivo premagal mlade avstrijske vozače. Nastopilo je 84 kolesarjev na krožni progi, dolgi 26 km.

Podzvezno nogometno prvenstvo

Preteklo nedeljo se je začelo v Sloveniji tekmovalje za prvenstvo nogometnih podvez. Sodelujejo člani bivše druge republiške lige in moštva, ki so izpadla iz prve lige. Udeleženci posameznih centrov se najprej pomerijo med seboj, nato pa se bodo najboljši borili za naslov prvega podvezca.

V ljubljanski nogometni podvez so bile na sporedu tri tekme, ki so se končale z naslednjimi izidi: Slovan : Grafičar 1:1 (0:0), Kamnik : Krim 4:9 (2:3) in Korotan II : Bled 3:0 (2:0). V mladinskem prvenstvu je Ločan premagal Korotan 5:1 (1:1).

V nedeljo je bila na Jesenicah tekma za podzvezno prvenstvo med Bratstvom in Projektorjem iz Kranja. Zmagalo je Bratstvo 1:0 (1:0). V predtekmi je mladina Projektorja premagala mladino Bratstva 2:1 (2:0).

V mariborski podvez so bili izidi naslednjih tekem: Tekstilac : Rakičan 5:2 (2:1), Kovinar (Store) : ZSD Celje 7:0 (4:0). Rezultati mladinskih tekem so tle: Branik : Mura 0:0, Kovinar (M) : Tekstilac 3:0 p. f., Železničar (M) : Aluminij 3:0 p. f., Ključdivar : ZSD Celje 1:1 (0:0) in Ključdivar : ZSD Celje 1:1 (0:0). Slednje tekmo je zelo slabo sodil Wagner ml.

V Zasavju so ustanovili nogometni center

Prejlni teden je bil v Trbovljah ustanovljen občini zbor nogometnega centra »Zasavje«, ki bo združeval Retje in Rudarja iz Trbovlj, Bratstvo iz Hrastnika, Svobodo in Proletarca iz Zgorjca, Litijo

Reorganizacija gospodarsko šibkih delovnih združenj

V naši državi je okoli 900 gospodarsko šibkih kmetijskih delovnih združenj, katerih poslovanje je treba reorganizirati, ali pa zadrage združiti s kmetijskimi združenji, kakor veleva to navodilo CK KPJ, izdano novembra. Republiški sveti za kmetijstvo in gozdarstvo so v začetku letošnjega leta podvzeli obsežne priprave, da bi to delo bilo opravljeno že do začetka pomladanske setve. V Bosni in Hercegovini so reorganizirali poslovanje v 131 kmetijskih delovnih združenjih, ki niso imele pogojev za gospodarski razvoj, medtem ko se v drugih republikah ta reorganizacija sedaj izvaja.

Gospodarsko šibkih združenj, ki imajo malo ali pa sploh nimajo pogojev za vsestransko kmetijsko proizvodnjo, je dvoje vrst: nekatere kmetičke delovne zadrage sploh nimajo možnosti za gospodarsko krepitev. Take so večinoma v izrazito hribovitih, goratih krajih, kjer so zemljišča gola. Čeprav je takih združenj precej, je po drugi strani več takih gospodarsko šibkih združenj, katerih poslovanje je treba usmeriti samo na določeno panogo kmetijstva: živinorejo, sadjarstvo, vinogradništvo ali pa v predelovanje kmetijskih pridelkov. Te zadrage so se običajno doslej ukvarjale le s poljedelstvom, za katerega pa nimajo gospodarskih in naravnih

Šport ob Dnevu železničarjev

Včeraj so ljubljanski železničarji praznovali svoj dan tudi z zanimivim športnim spovedom.

Nogometiški so imeli v gosteh zagrebsko Lokomotivo. Tekma se je končala neodločeno 3:3 (2:2). Moštvo Železničarja se je odločevalo z nenavadno lepo igro in bi zaslužilo zmago. Neodločena izida je kriv vratar, ki je pol nepotrebnem prejel dva gola, zaradi česar so ga v drugi polovici tekme zamenjali.

V predtekmi sta se v rokometu pomerila Železničar in Enotnost. Zmago so si

Tekma Odreda z Zagrebom bo jutri

Vodstvo Odreda je za današnji dan poveljilo v goste ligeško enotnostico Zagreb. Zaradi protestne manifestacije, na kateri bo govoril tudi predsednik vlade LRS gov. Miha Marinko, pa je bila tekma preložena na jutrišnji dan, t. j. četrtek 17. t. m. ob 16.30 s predtekmo ob 15.

Zmagi Partizana in Dinama

Na gostovanju v tujini je beograjski Partizan v Mannheimu premagal istoimensko domačo moštvo 5:0 (3:0). Dinamo se je pomeril z reprezentanco Anversa in tekmo odločil v svojo korist v razmerju 6:1 (1:0).

Izvrstni rezultati zagrebskih strelcev

Prvi rezultati streljanja s švicarsko vojaško puško v Zagrebu so bili več kot zadovoljivi. Rezultat zmagovalca Stevana Prauchardta, ki je dosegel 523 krogov od 600 možnih (166, 176, 181) je za 9 točk boljši od državnega rekorda in za 7 točk slabši od svetovnega rekorda. Izvrsten rezultat je dosegel tudi Timohir Sertič s 517 krogovi (169, 173, 175). Njegov rezultat v streljanju stoji je samo za 3 kroge slabši od svetovnega rekorda. Nikola Škorič je dosegel 502 kroga (166, 151, 185). Njegov rezultat v streljanju iz ležečega položaja je samo za 4 kroge slabši od svetovnega rekorda. Vsi ti rezultati govorijo, da so naši strelci pred olimpiado in svetovnim prvenstvom v izvrstni formi.

NAMIZNI TENIS

Tekmovalje v Kranju
Tekmovalje namiznotenjskih lig Kranja je v polnem razmahu. Izmed pomembnejših rezultatov zadnjih dveh kol navajamo naslednje: moški: OLO : MLO 5:4, Sava : Pletenina 5:1, Studenti II : Sava 5:2, Iskra : Tiskanina 5:0, Gimnazija : Tekstilna 5:1; ženske: Ekonomska : OLO 3:1, OLO : Gimnazija 1:3, OLO : Gimnazija II 3:0, Gimnazija I : Simulantska 7:4, Iskra : OLO 3:2; mladinci: Tekstilna : Iskra I 5:3, Tekstilna : Gimnazija II 5:2, Gimnazija I : Iskra II 5:0.

Turnir v Račah

Pred dnevi je Partizan v Račah priredil mednarodni turnir v namiznem tenisu, ki so se ga udeležili igralci iz Poljske, Rač in Pobrežja. Prvo mesto je zasedla ekipa Poljčane I pred Pobrežjem in Račami I. Prireditev je pokazala, da se je namizni tenis že krepko vsiljal na podeželju. M. K.

Šah v Trbovljah

Propagandni dvoboj trboveljskih šahistov z novoustanovljenim šahovskim društvom »Vesna« v Zagorju se je končal z zmago Trboveljskega 7 in pol proti 6 in pol. Na mladinskem brzturnirju sta si prvo in drugo mesto delila Rajevec in Jazbec pred Goljuhom, Pajerjem, Kozmusom in drugimi. Dvoboj med osnovno šolo na Vodač in pionirji Žg. Trboveljskega 7 in pol proti 6 in pol. Simulantski dvoboj je zmagal Renko z 9 točkami od 11 dosegljivih. Simulantska Tavšiča proti učencem nižje gimnazije se je po 4 urah končala z 21 in pol točke proti 7 in pol za Tavšiča. Ivo Baječ je igral simulantsko proti 26 pionirjem in mladincem. Po treh urah je dobil 21 partij, 3 je remiziral in 2 izgubil. V dvoboju »štarih« in mladine na 10 deskah so zmagali stariji 7:5. Srečanje med rudarskim in kovinarskim klubom se je končalo z zmago rudarjev 14:4 : 5/4. Pri vseh šahovskih prireditvah je bilo opaziti veliko zanimanje, tako da ima ta igra vse pogoje za uspešen razvoj med trboveljsko mladino.

Kratke šahovske vesti

V Črni je na brzturnirju 16 igralcev zmagal Sorčan pred Fajmutom in Preloškim.

V Kotljah so ustanovili šahovsko sekcijo, ki šteje že nad 20 članov.

V Guštanju je na brežekategorijskem turnirju med 17 udeležencem zmagal Lešner.

Izšla je prva številka „Radioamaterskega vestnika“

Radioamatersko gibanje, ki se je v povojnih letih v Sloveniji prav lepo razvilo, je imelo stalno eno hibo: posamezne organizacije so imele med seboj različne pogoje. Glavna vez, ki jih je združila, je bila revija »Radioamater«, ki izhaja v Beogradu, ki pa seveda kot centralna revija ni mogla zagotoviti prave povezanosti med posameznimi radioamaterskimi klubovi v Sloveniji. Zato je republiški odbor Zveze radioamaterjev Slovenije sklenil, da prične redno izdajati lasten listič. Ta vestnik bo dobival vsak član, kar je urejeno na ta način, da je v nekoliko povišanji cianrni vrsteti tudi naročnina za »Vestnik«, ki ga bo dobil potem vsak član radioamaterske organizacije dostavljenega na dom. S tem je ustvarjena trdna osnova za čim tesnejše sodelovanje in spoznavanje med posameznimi organizacijami in člani.

Prva številka »Radioamaterskega vestnika«, ki je pred kratkim izšla, vsebuje sicer v glavnem le organizacijska poročila in obvestila, ki bodo tudi v bodoče zavzemala del vsebine. Poleg njih pa bo »Vestnik« priobčeval tudi tehnične članke, razne podatke in podobno, ki bodo vsakemu radioamaterju koristili pri njegovem delu, zlasti, ker je »Vestnik« zaenkrat najcenejša revija v tej smeri.

V prvi številki so se člankarji dotaknili več perečih vprašanj, zlasti vzgoje novih kadrov. Poudarja se potreba po izdelavi pravih programov za tečajce, ki se sedaj po vsebini čisto dotok razlikujejo, pa tudi odstopajo od pravilne smeri. To velja zlasti za začetniške tečaje, ki čisto niso dovolj popolni.

Pomembna je tudi ustanovitev Radioamaterskega kluba v Ljubljani, ki se razvija v centralno bazo za vsebinsko oskrbo klubov. Cene v servisu so neprimerne nizke, kakor cene na dnevnem trgu, kar bo omogočilo tudi finančno manj trdnim radioamaterskim organizacijam nabavo materiala, ki je zanje izredne važnosti in je čisto nedosegljiv.

V prvi številki je priobčen tudi celotni pravilnik o delu primopredajnih sekcij, ki ga vsekakor mora poznati vsak amater.

V kratkem bo izšla druga številka, ki bo imela več bolj pestro vsebino, zlasti neprimerne več tehničnih člankov. Upati je, da bo mladi listič dosegel več, kar pričakujemo od njega njegovi uredniki in naročniki.

»Radioamaterski vestnik« izhaja mesečno, izdaja ga republiški odbor Zveze radioamaterjev Slovenije, Ljubljana, Lepi pot 6 poštni predal 180. Ureja ga uredniški odbor, odgovorni urednik pa je Jože Oblak.

CETA

14

BORGJIČI

POSLOVENIL VLADIMIR LEVŠTIV

Lukrecija (plane k Aleksandru, poklekne): Ali je mrtev? Je mrtev? O, kako ga sovražim, ki me je pahnil v to življenje — ne da bi me vprašal, ali hočem biti njegova hči — o, bog nebeski — če si — in če sišliš Borgjičkin krik — in si ne mašiš ušes, da bi ga ne čul — ne daj mu, da bi se zbudil k novim sramotnim dejanjem in ovom strahotam — o, ko sem že vsa ovesena z bolečnimi kakor z bisernimi nizi — ko sem vsa revna, o bog, vsa malopridna, ker je ta tolikanj malopriden, ki me je spridil — snoči je prišel k meni — k meni se je priplazil na svojih tolstih podplatih — o Cesare, brat, kako sem te klicala in želela, da bi bil ti moj mož in bi mu z mečem predri debeli trebuh — Cesare — (ak pomaga) — prav ni slab mu ni — le dela se tako onemoglega — sam hlini svojo slabost, da bi naša vlagala — da bi se z nama poigral — kakor se igra z vsemi ljudmi —

Aleksander (slabotno): Cesare —

Lukrecija: Ziv je —

Cesare: Oče — ?

Aleksander: Kaj se je zgodilo z menoj?

Cesare: Nič — nič hudega — Lukrecija precej pokliti telesnega zdravnika — bodalo se je zadrič samo v zgornji del prsi — nad srcem — nekaj dni počitka — pa bo spet vse, kakor je bilo —

Lukrecija: In vse je, kakor je bilo —

Aleksander: Kako je prišel nož v moje prsi? So mar zavratni morilci v palači?

Cesare: Ni zavratnih morilcev! Sami dobri prijatelji! —

Aleksander: In kdo je vrgel nož?

Lukrecija: Jaz —

Cesare: Da — Lukrecija — Lukrecija je vrgla nož —

Aleksander: Lukrecija — ?

Cesare: Strašna pomota se je zgodila — bog bodi zahvaljen, da ni bilo hujskega. Lukrecija si je hotela z nožem zaznamovati moža — pa je zadela tebe —

Lukrecija: Ali mi vaša svetost odpusti — ?

Aleksander: Blagoslovim te, dete, s papeškim blagoslovom.

Lukrecija (poljubi roko, ki jo je blagoslovilja).

Aleksander: In koga damo detetu za moža? Kajti moža mora dobiti prej ko prej — da bo v bodoče vanj lučala nož — kadar jo prime volja —

Cesare: Da — ali bi ne bilo treba vprašati Lukrecijo, kakšne so njene morebitne želje — ?

Lukrecija: Tu je brizgnila na spisek kaplja krvi — na ime Gasparra Proscide. S tem se omožiti Saj sva postala krvna sorodnika —

Aleksander: Ali je oženjen — ?

Cesare: Fant je, petindvajset let — bogat z vplivom in premoženjem, lepega obraza, plemenite postave — Lukrecija, boljsega bi si ne bila mogla izbrati —

Aleksander: Iz vatikanske pisarne naj precej pošlj k njemu tajnega sla s strogim ukazom, da se neutegoma tu zgasi in zaprosi za roko naše ljubljene, edine hčerke Lukrecije. (Lukreciji): Si zadovoljna, dete?

Lukrecija: Sem. (Slugu, ki nastopi.) Nedoumljiva volja božja je pravkar rešila njegovo svetost iz hude smrtno nevarnosti. Vsi zvonovi svetega mesta naj v zahvalo zazvone Te Deum!

Aleksander: Amen!

(Zvonovi zazvone.)

XXI

Lukrecija In njen domneval ženin se prvič srečata. On jo prime za drobnjo, ozko roko. Ali smem na vekomaj držati za to lepo roko? Vekomaj je velika beseda —

Vse življenje —

Katero življenje? So življenja, ki trajajo kaj malo časa. Ne boste sedli, knezit?

Hvala, princesa. Dovolite mi, da stojim.

Utrudili se boste.

Ne zlepa. Princesa, pol ure je, kar sem stisal o vaši želji, da se omožite z menoj.

Vam je težko ustreci tej želji?

Težko mi je povedati resnico.

Zakaj?

Dandanes je svet pac navajen laži.

Kdo?

Vsi, kar nas je —

S tem hočete reči, da nihče več ne govori resnice?

Ne, nihče —

Niti jaz ne?

Ne upam si nastaviti lepoti zlata resnice. Ime mi ni ne Bella ne Vera, ampak Lukrecija.

In — ali govorite resnico?

Na žalost ne.

Zakaj ne?

Zato, ker resnice ne gre govoriti —

In kdo vam prepoveduje, da ne smete govoriti resnice? Razum.

K boginji razuma mollite?

Nisem malikovalka. Pa revica, da krenem naprej in vam dam dober zgled?

Naprej — kam?

Po poti resnice — ali pojdete za menoj?

Če ni na nji kakih pasti — kakih volčjih jam — morebiti —

Morebiti?

Lukrecija ga dolgo gleda.

On popusti.

Ne: gotovo. Gotovo bi šel za vami, ko bi vam — smel zaupati —

No, smete —

Hoteli ste kreniti naprej —

Prav. Poslušajte.